

Akademik To'ra Mirzayev nomidagi
Shofirkon tuman Axborot - kutubxona markazi
Axborot – bibliografiya xizmati

“Ulug‘ zakovat va buyuk saltanat sohibi”

(Amir Temur tavalludiga bag‘ishlab
adabiyotlar tavsiya ro`yxati)

Shofirkon – 2026

Akademik To‘ra Mirzayev nomidagi Shofirkon tuman
Axborot – kutubxona markazi Axborot – bibliografiya xizmati
tomonidan 9 aprel – Amir Temur tavalludiga bag‘ishlab
“Ulug‘ zakovat va buyuk saltanat sohibi” nomli
adabiyotlar tavsiya ro‘yxati tayyorlandi

Tuzuvchi I.Bahronova

*“Dunyodagi barcha insonlar go‘yoki bir
butun tandir...birovning birovga nisbatan
bo‘lgan har qanday dushmanlik harakatlari
o‘ta bema‘nilikdir, urushning hech keragi
yo‘q”.*

Amir Temur

So‘z boshi.

Amir Temur - dunyoda tarixida juda katta nom qoldira olgan buyuk sarkarda, O‘rta asrlarning eng mashhur afsonaviy qo‘mondoni, ulkan imperiya asoschisi, Temuriylar sulolasining bosh bo‘g‘ini, kuchli strateteg va siyosatchi, hayotida davomida biror marta bo‘lsa ham raqibga yengilmagan buyuk inson.

Bobokalonimiz Amir Temur jahon tarixida kam uchraydigan, uzoqni ko‘ruvchi buyuk davlat arbobi edi. XIV asrning ikkinchi yarmi XV asr boshida Movorounnahrda milliy birlikni yuzaga keltirgan mustaqil davlatga asos solgan, o‘rta asr uyg‘onish davri madaniyati, ilm-fani, san‘ati taraqqiyotiga bebaho hissa qo‘shgan, uning benazir homiysi bo‘lib tanilgan bu ulug‘ zot muborak nomi asrlar osha avlodlarning faxri va iftixori bo‘lib kelgan.

Temuriylar davrida O‘rta Osiyoda maydonga kelgan buyuk sivilizatsiya buyuk tarixiy shaxslarni faylasuf va donishmandlarni etishtirdikim, ular o‘z nav-batida jahon madaniy taraqqiyotini boyitishga hissa qo‘shganlar. Shuning uchun ham muborak Temur shaxsi uning siyosiy, ijtimoiy faoliyati, falsafiy qarash-lari qariyb besh yuz yildan ziyod jahon olimlarining diqqat markazida bo‘lib kelgan.

Hurmatli kitobxonlar! Ushbu adabiyotlar tavsiya ro‘yxati Buyuk sarkardaning faoliyatini targ‘ib qilish maqsadida tuzildi. Tavsiya ro‘yxatida axborot kutubxona markazimizda mavjud bo‘lgan Bobokalonimiz Amir Temur haqidagi asarlar va vaqtli matbuotda chiqqan maqollalar bilan tanishib o‘zingizga kerakli bo‘lgan ma‘lumotlarni olasiz degan umiddamiz.

Amir Temur haqidagi qiziqarli faktlar

1. Amir Temurning to‘liq ismi - Temur ibn Tarag‘ay Barlos bo‘lgan, tarixiy asarlarda esa uni Tamerlan nomi bilan tilga olishadi.
2. Temurning qarsaqpay yozuvlari Sankt-Peterburg shahrida, Ermitajda saqlanadi.
3. Amir Temur shatranj (shaxmat) o‘yining ashaddiy ishqibozi bo‘lgan.

4. 1398-1399 yillar davomida Amir temur Hindistonga yurish qilgan va uni zabt eta olgan. O'sha paytlarda Temur qo'shini tarkibi 120 ta harbiy fillar bilan to'ldirgan.
5. Amir Temurning hayoti davomidagi eng yirik urushIroq safarida bo'lib o'tgan va 7 yil davom etgan. 1402 yilda Anqara yonidagi jangda Usmonlilar hukmdori Boyazid I ustidan g'alaba qozongan Amir Temur uni asirlikka oladi. Bu esa Usmonlilar imperiyasining yemirilishiga sabab bo'ladi. G'alaba natijasida Kichik Osiyo ham qo'lga olingan, buning munosabati bilan esa Amir Temurga Angliya, Frantsiya va Kastiliya qirollari tomonidan tabriknomalar kelgan. Kastiliya elchisi Rui Gonsales de Klavixo Samarqandga tashrif buyurib, bu haqida butun boshli kitob ham yozgan.
6. 20 yil davomida Usmonli sultonlari qo'lga kirita olmagan Smirna qal'asini Amir Temur 2 hafta ichida ishg'ol etgan.
7. Buyuk imperiya asoschisi ko'plab mamlakatlar, jumladan Vizantiya, Angliya, Frantsiya, Kastiliya, Xitoy, Misr kabi davlatlar bilan diplomatik aloqalarni yo'lga qo'ygan. Amir Temur tomonidan Fransiya qiroli Karl VI maktubning asl nusxasi hamon saqlanib qolgan.
8. 1404 yilda Amir Temur 200 000 qo'shin bilan Xitoyni ishg'ol qilish uchun yo'lga otlangan.
9. Temurning o'limi sababli Xitoy jangi amalga oshmay qolgan. Uni Samarqandga, Go'ri Amir maqbarasiga dafn qilganlar.
10. Ayrim paytda Temurga tegishli mashhur rubin toshi Londonda, uning qilichi esa Tehron muzeyida saqlanadi.
11. Ayni paytda Shaxrisabz, Samarqand va Toshkent hududlarida Amir Temur haykallari mavjud.
12. Toshkent shahridagi Temuriylar tarixi Davlat muzeyi 1996 yilda rasman ochilgan.
13. 1996 yilda "Amir Temur" ordeni ta'sis etilgan.
14. Mashhur Toj Mahal maqbarasi 17 asrda Temur avlodi bo'lmish - Temuriyzoda Shoxjahan tomonidan qurilgan.
15. Temur avlodlaridan yana biri – Bobur esa Hindistonni zabt etib, buyuk imperiyaga asos solgan.

***Buyuk sohibqiron Amir temur hayoti va faoliyati haqida
adabiyotlarni tavsiya etamiz***

1. "Temurnoma" : Amir Temur Ko'ragonon jangnomasi : / Adabiy-badiiy nashr / so'zboshi muallifi va lug'atlar asosida nashr, tayyorlovchi P.Ravshanov. – Toshkent : Cho'lpon, 1991. – 352 b.
2. Fayziev T. Temuriylar shajarasi / T.Fayziev. – Toshkent : Yozuvchi, 1994. – 352 b.

3. Naimov, N. Amirning xazinasi. / Nusratullo Naimov. – Buxoro nashriyoti, 1995. – 48 b.
4. Berdimurodov, A. Go'ri Amir maqbarasi : Ilmiy-ommabop risola / A. Berdimurodov ; T. Shirinov tahririda. – Toshkent : A. Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1996. – 80 b.
5. Temur tuzuklari / Forschadan A. Sog'uniy va H. Karomatov tarj ; B. Ahmedov tahr. Ostida ; / So'zboshi va izohlar B. Ahmedov. / – Toshkent : G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashr, 1996. – 344 b.
6. Sohibqiron Temur : A. Temurning hayoti va ijtimoiy-siyosiy faoliyati. – Toshkent : A. Qodiriy nomidagi xalq merosi, 1996. – 136 b.
7. Amir Temur va Temuriylar davrida madaniyat va san'at. – Toshkent : Adabiyot va san'at nashriyoti, 1996. – 88 b
8. Azimov, Erkin. Amir Temur saltanati / E. Azimov ; Mas'ul muharrir F. Sharipov / – Toshkent : G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashr, 1996. – 88 b.
9. Sattoriy, H. Amir Temur sevgan yurt : Badialar / Hakim Sattoriy ; So'z boshi muallifi Z. Jo'rayev. – Toshkent : O'zbekiston, 1998. – 208 b.
10. Qosimov, F. Temuriylar davrida Buxoro. / F. Qosimov – Buxoro nashriyoti, 1996. – 92 b.
11. Amir Temur – faxrimiz, g'ururimiz : – Toshkent : O'zbekiston, 1998. – 208 b.
12. Olti asr adolati. – Toshkent : O'zbekiston, 1998. – 208 b.
13. Ahmedov B. Amir Temur darslari : Umumiy ta'lim maktablari, litsey va kollej o'quvchilari uchun qo'llanma. / B. Ahmedov. – Toshkent : Sharq, 2000. – 96 b.
14. Abduraimov, Temur va To'xtamish / Mas'ul muharrir : K. Normatov. – Toshkent : G'afur G'ulom nomidagi nashr, 2000. – 80 b.
15. Amir Temur va Ulug'bek zamondoshlari xotirasida / B. Ahmedov va boshq.; B. Ahmedovning umumiy tahriri ostida. – Toshkent : O'qituvchi, NMIU, 2009. – 312 b.
16. Buyuk ajdodlarimiz. / nashga tayyorlovchi va mas'ul muharrirlar : M. Aminov, F. Hasanov. – Toshkent : O'zbekiston milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti, 2010. – 208 b.
17. Nasriddinov, Ch. Ajdodlarimiz jasorati (Qizim bilan suhbat) / Chori. Nasriddinov. – Toshkent: O'zbekiston, 2012. – 80 b.
18. O'g'uz, Yu. Amir Temur : tarixiy roman : K.1. Yuksalish sari, K.2. Dunyoning hokimi / Yunus O'g'uz ; tarjimon U. Qo'chqor. – Toshkent : Yangi asr avlodi, 2013. – 588 b.

19. Ravshan, P. Amir Temur sulolasi : roman. / P Ravshanov. – Toshkent : Yangi asr avlodi, 2014. – 652 b.
20. Sodiqov, H. Amir Temur saltanatida xavfsizlik xizmati : (tarixiy badialar): [4 qismli]. / H.Sodiqov; mas'ul muharrir H.Jo'rayev ; g'oya va dastur muallifi O.Ubaydullayev. – Toshkent : ART FLEX nashriyoti, 2016. – 576 b.
21. Mirzo M. Sohibqiron yog'dusi. / Minhojiddin Mirzo. – Toshkent : G`afur G`ulom nomidagi nashriyot-manbaa ijodiy uyi, 2016. – 116 b.
22. Tarix : istilolar va qo'zg'olonlar [Matn] : Urushlar haqida ma'lumotnoma / tuzuvchilar : H. Abdiyev, J. Qo'nishev. – Toshkent : O'zbekiston NMIU, 2016. – 256 b.
23. Dadaboyev, H. Amir Temur davrdoshlari (mo'jaz ensiklopediya) / H.Dadaboyev. – Toshkent : Navoiy universiteti nashriyot-matbaa uyi, 2018. – 288 b.
24. Ali, M. Amir Temur qalbida chaqnagan nur / Muhammad Ali. – Toshkent : DAVR PRESS NMU, 2019. – 352 b.
25. Haydarov, B. Sohibqironni anglash – o'zlikni anglash [Matn] : Badiiy publisistika / B. Haydarov. – Toshkent : Mashhur – press nashriyoti, 2019. – 76 b.
26. Ivanin, M. Ikki buyuk sarkarda. Chingizxon va Amir Temur : harbiy san'ati, strategiya va taktikasi. / Mixail Ivanin / tarjimon Akmal Mahkamov. Mas'ul muharrir Yusuf Muzaffar. – Toshkent : Yangi asr avlodi, 2019. – 304 b.
27. Sattoriy, H. Hazrat Sohibqiron abadiyati : To'ld. va qayta ishlangan 2-nashri. 2-kitob. / Hakim Sattoriy – Toshkent : Sharq, 2019. – 464 b.
28. Sattoriy, H. Sohibqiron abadiyati : To'ld. va qayta ishlangan 2-nashri. 2-kitob. / Hakim Sattoriy – Toshkent : Sharq, 2019. – 464 b.
29. Sindarov, K. Temuriylar kutubxonasining siri: qissa / K. Sindarov. – Toshkent : Yangi asr avlodi, 2019. – 320 b.
30. Qobul, N. Yetti iqlim xoqoni [Marn] : tarixiy roman / Nurali Qobul. – Toshkent : Ma'rifat bitiklari, 2020. – 320 b.
31. Qobul, N. Turon amiri yoxud aql va qilich [Marn] : tarixiy roman / Nurali Qobul. – Toshkent : Ma'rifat bitiklari, 2020. – 320 b.
32. Oripov, A. Sohibqiron : doston. / A. Oripov. – Toshkent : Nodirabegim, 2020. – 96 b.
33. Amir Temur Ko'ragon. Temur qissasi : Amir Temur Ko'ragon. – Toshkent : Yangi asr avlodi, 2021. – 432 b.

34. Mirzo, M. Sohibqiron yog‘dusi [Matn] : ma‘rifiy doston / Minhojiddin. Mirzo. – Toshkent : G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot – matbaa ijodiy uyi, 2022. – 120 b.
35. Brion, M. Menkim, fotih Temur [Matn] / M. Brion, Zabihulloh Mansuriy; fors tilidan Abdulqosim Abdurahim Uchqun tarjimasini. – Toshkent : Yangi kitob, 2023. – 576 b.
36. Brion, M. Menkim, sohibqiron – jahongir Temur. / Marsel Brion. – tarjimonlar : F Ro‘ziyev, F. Tilovatov. – Toshkent : Yoshlar matbuoti,2023. – 576 b.
37. Alixonto‘ra, Sog‘uniy. Temur tuzuklari. / S. Alixonto‘ra. – Toshkent: “Zumar Media” MCHJ qoshidagi “Alixonto‘ra, Sog‘uniy” nashriyoti, 2025. – 224 b.

Davriy nashrlar

1. Rauf, S. Amir Temur : [she‘r] / Sirojiddin Rauf // O‘zbekiston adabiyoti va san‘ati, 2023. – 14 apr.
2. Rahmonov, A. “Qudratimizga shubha qilsangiz, biz qurgan imoratlarga boqing”: [9 aprel – Amir Temur tavallud roppan kun] / A. Rahmonov // Yangi O‘zbekiston. – 2023.–8 apr.
3. Hamidov, O. Amir Temur – milliy o‘zlikni anglash va adolat timsoli : [Amir Temur tavalludiga bag‘ishlab o‘tkazilgan ma‘naviyat-ma‘rifat o‘quvi haqida] / O. Hamidov // Buxoronoma. – 2023.–6 apr.
4. Sattoriy, H. Iftixor darsxonasi : [9 aprel – Amir Temur tavallud roppan kun] / Hakim Sattoriy // O‘zbekiston adabiyoti va san‘ati. – 2023. – 7 apr.
5. Muhammad Ali. Buyuklik shukuhi : [9 aprel – Amir Temur tavallud topgan kun] / (Esse) / Muhammad Ali // Xalq so‘zi. – 2023. – 4 apr.
6. Hasanov, A. Sohibqironning Misr sultonlariga yo‘llagan maktublari : [9 aprel – Amir Temur tavallud topgan kun] / A. Hasanov // Xalq so‘zi. – 2023. – 6 apr.
7. Abilov, O‘. Sohibqironning harbiy san‘ati : [9 aprel – Amir Temur tavallud topgan kun] / O‘. Abilov // Xalq so‘zi. – 2023. – 7 apr.
8. Mahmudov, Sh. “Amir Temur va temuriylar merosi” : [ellararo ilmiy yig‘ini haqida] / Sh. Mahmudov // O‘zbekiston tarixi jurnali. – 2025. – № 2. B. 224 – 228.
9. Najimov, M. Amir Temur va harbiy ilm rivoji : [Sohibqironning harbiy san‘at rivojiga qo‘shgan hissasi haqida] / M. Najimov // Buxoronoma. – 2026. – 14 mart.
10. Badalov. J. Buyuk Temuriylar: [Amir Temur asos solgan va uning munosib avlodlari davom ettirgan davr tarixi haqida] / J. Badalov // Jadid. – 2026. – 13 fev.
11. Allayorova, G. Amir Temur qishloqqa aylantirgan shaharlar : [Amir Temurdan meros qolgan qishloq va shaharlar haqida] / G. Allayorov // Ma‘rifat. – 2026. – 4 mart.

12. To‘rayev, H. “Zafarnomalar”ning qo‘lyozma nusxalari va ularni o‘rganish tarixi : [Amir Temurga bag‘ishlangan “Zafarnoma”larni o‘rganish jahon temurshunosligi e‘tiborida] : / H. To‘rayev // Yangi O‘zbekiston. – 2026. – 3 apr.

13. Egamberdiyev, A.Sarkardalik san‘ati va afv etish falsafasi : [Sohibqiron Amir Temur tavalludining 690 yilligi] / A. Egamberdiyev // Buxoronoma. – 2026. – 8 apr.